

Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

ZA.5161.451.2021.SS

Gdańsk, dnia 07.06 2021 r.

DECYZJA

Działając na podstawie przepisów następujących aktów prawnych:

- (1) Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku — Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r., poz. 735) **[KPA]**: art. 104 § 1 i 2 KPA;
- (2) Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r., poz. 710 z późniejszymi zmianami) **[Ustawa o Ochronie Zabytków]**: art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 31 ust. 2 Ustawy o Ochronie Zabytków;

Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków [PWKZ]

po rozpatrzeniu wniosku Gminy Kosakowo, w imieniu której występuje pełnomocnik: Pan Sławomir Smyczyński (wpłynął 14.04.2021 r.), o wydanie decyzji określającej zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych w związku z inwestycją budowy gminnego przedszkola publicznego w Mostach przy ul. Gdyńskiej, gm. Kosakowo wraz z zagospodarowaniem terenu, na dz. ew. 1235, 1338;

ORZĘKA

ustalić następujący zakres i rodzaj badań archeologicznych w związku z inwestycją budowy gminnego przedszkola publicznego w Mostach przy ul. Gdyńskiej, gm. Kosakowo wraz z zagospodarowaniem terenu, na dz. ew. 1235, 1338:

1. Zakres badań:

- 1.1. **Powierzchnia:** 66,196 arów — na obszarze oznaczonym na załączniku graficznym do niniejszej decyzji, opisanym przez następujące współrzędne geodezyjne w układzie PL-2000 strefa 6:

Lp.:	X:	Y:
01	6053641.480	6532048.530
02	6053573.114	6532119.904
03	6053572.855	6532126.029
04	6053557.630	6532142.730
05	6053552.210	6532143.090
06	6053548.690	6532143.320
07	6053510.670	6532146.590
08	6053505.590	6532146.940
09	6053511.000	6532077.060

10	6053510.560	6532071.080
11	6053529.610	6532068.700
12	6053537.652	6532067.691
13	6053537.631	6532072.283
14	6053550.898	6532072.262
15	6053550.962	6532066.022
16	6053562.830	6532064.540
17	6053565.770	6532033.700
18	6053569.460	6532033.580
19	6053565.590	6532078.800
20	6053565.573	6532081.488
21	6053570.042	6532081.488
22	6053570.002	6532086.876
23	6053572.879	6532086.896
24	6053579.431	6532080.549
25	6053585.993	6532079.589
26	6053589.930	6532076.560
27	6053600.984	6532063.915
28	6053601.229	6532057.873
29	6053609.740	6532048.526
30	6053602.930	6532047.320
31	6053604.080	6532037.480
32	6053620.520	6532040.300
33	6053635.500	6532044.730
34	6053640.010	6532047.210

- przy czym w przypadku stwierdzenia nawarstwień i obiektów wchodzących w profile wykopu należy dokonać stosownych poszerzeń celem ich pełnej eksploracji, pod warunkiem, że obszar poszerzeń nie będzie wykraczał poza nieruchomości objęte badaniami archeologicznymi. W przypadku stwierdzenia występowania nawarstwień lub obiektów o powierzchniach znacznie wykraczających poza granice wykopu lub w przypadku stwierdzenia intensywnego zagęszczenia i nakładania się poszczególnych obiektów archeologicznych dopuszcza się odstępianie od kolejnych poszerzeń. O ewentualnych odstępieniach zadecyduje każdorazowo Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków po dokonanej kontroli badań, dokonując stosownej adnotacji w protokole z kontroli.

1.2. Zakres eksploracji:

1.2.1. Wykopu: do poziomu stropu calca (naturalnej warstwy geologicznej).

1.2.2. Poszczególnych nawarstwień i obiektów archeologicznych: do poziomu spagu (styku z calcem), wraz z 10-cio centymetrowym marginesem (wzdłuż pełnego obrysu), pozwalającym jednoznacznie określić i ucztylnić granice każdego z nawarstwień lub obiektów.

2. Rodzaj badań:

Wyprzedzające badania ratownicze w pełnym zakresie eksploracji i dokumentacji odkrytych nawarstwień i obiektów archeologicznych oraz zabezpieczenia i konserwacji pozyskanych zabytków ruchomych.

Prowadzenie badań archeologicznych wymaga pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w drodze odrębnej decyzji administracyjnej, na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 5 Ustawy o Ochronie Zabytków.

Integralną częścią niniejszej decyzji jest załącznik graficzny, o którym mowa w pkt 1.1 rozstrzygnięcia, w postaci opieczętowanej i podpisanej mapy przedstawiającej zakres przestrzenny niezbędnych badań archeologicznych.

UZASADNIENIE

W dniu 14.04.2021 r. do Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpłynął wniosek Gminy Kosakowo, w imieniu której występuje pełnomocnik: Pan Sławomir Smyczyński, o wydanie decyzji określającej zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych w związku z inwestycją budowy gminnego przedszkola publicznego w Mostach przy ul. Gdyńskiej, gm. Kosakowo wraz z zagospodarowaniem terenu, na dz. ew. 1235, 1338.

Właściwość rzeczowa i miejscowa Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynika z faktu, iż jest on, zgodnie z art. 92 ust. 1 Ustawy o Ochronie Zabytków, organem administracji zespolonej w województwie pomorskim, wykonującym, w myśl art. 89 pkt 2 cyt. ustawy, zadania i kompetencje Wojewody Pomorskiego z zakresu ochrony zabytków. Do zadań Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w świetle art. 91 ust. 4 pkt 4 cyt. ustawy należy wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych. Zgodnie z art. 31 ust. 1a pkt 2 Ustawy o Ochronie Zabytków *osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków*, natomiast zgodnie z art. 31 ust. 1a pkt 2 Ustawy o Ochronie Zabytków *zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych ustala wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny*.

Po przeanalizowaniu sprawy Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków stwierdził, co następuje:

Obszar objęty planowaną inwestycją znajduje się w całości w zasięgu nieruchomego zabytku (stanowiska) archeologicznego ujętego w wojewódzkiej ewidencji zabytków jako AZP 06-42/20 Mosty, stanowisko nr 9, obejmującego historyczną wieś Mosty.

Zgodnie z art. 3 pkt 4 Ustawy o Ochronie Zabytków przez zabytek archeologiczny należy rozumieć *zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem*. Za nawarstwienia kulturowe uznaje się wszelkie nawarstwienia tworzące się w procesie użytkowania przez człowieka danego terenu. Będą to zatem zarówno odkładające się w odstępach czasowych poziomy użytkowe danego terenu, a także poszczególne obiekty indywidualne jak wkopy, nasypy, konstrukcje, których relacje przestrzenne względem siebie stanowią jedyny w swoim rodzaju zapis zachodzących przemian. W nawarstwieńiach tych występują wytwory człowieka (bądź ślady tych wytworów), których względną chronologię można określić dokonując analizy wzajemnych relacji poszczególnych warstw. Przedmiotem ochrony są zatem nie tylko poszczególne wytwory człowieka, ale i ich kulturowy kontekst — razem tworzą integralną całość, w terminologii naukowej zwaną stanowiskiem archeologicznym. Wydzielony wytwór zwykło się natomiast określać mianem artefaktu. Stanowiskiem archeologicznym

jest więc obszar występowania archeologicznych zabytków nieruchomych i ruchomych jako spójnej całości, zaś artefaktem będzie wydzielony, indywidualny zabytek ruchomy, np. pozyskany w trakcie badań archeologicznych. Wzajemne powiązanie przestrzenne poszczególnych nieruchomych i ruchomych części stanowiska archeologicznego stanowi właściwą, oryginalną i niepowtarzalną substancję zabytku archeologicznego. Pojęcia stanowiska archeologicznego oraz nieruchomego zabytku archeologicznego są synonimami, pierwsze jako termin naukowy, drugie jako jego przełożenie na język prawny. Specyfika zabytku archeologicznego, uwzględniona w ustawowej definicji, powoduje, że każde prace naruszające strukturę gruntu podejmowane na jego obszarze wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem jego substancji. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. a *ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki archeologiczne będące pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa*.

Dla przedmiotowego obszaru sporządzony został Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (Uchwała Nr XL/262/2020 Rady Gminy Kosakowo z dnia 29 września 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Mosty gmina Kosakowo, w rejonie ulicy Gdyńskiej i Szkolnej; Dz.Urz.Woj. Pomorskiego z 2020 r., poz. 4835) określający jego funkcję jako tereny zabudowy usług publicznych. Jednocześnie w cyt. MPZP uwzględniono strefę ochrony konserwatorskiej przedmiotowego stanowiska archeologicznego. Projekt planu został uzgodniony z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, który nie wniósł zastrzeżeń co do planowanego przeznaczenia terenu. Tym samym dopuszczone zostało zagospodarowanie terenu stanowiska archeologicznego, a co za tym idzie — dla kolejnych inwestycji na jego terenie powstał obowiązek wynikający z art. 31 Ustawy o Ochronie Zabytków, polegający na pokryciu kosztów niezbędnych badań archeologicznych, których zakres i rodzaj określa wojewódzki konserwator zabytków w trybie odrębnej decyzji administracyjnej.

Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków wskazał w niniejszej decyzji zakres badań archeologicznych na podstawie przedłożonego rysunku planu zagospodarowania terenu (dalej: PZT), uwzględniając obszary przeznaczone pod zagospodarowanie w postaci budynku przedszkola, dróg wewnętrznych, dojazdu pożarowego, miejsc postojowych, terenów przeznaczonych pod place zabaw oraz tereny, na których — wg przedłożonego rysunku PZT — planuje się ogród oraz punktowe nasadzenia. Obszar badań wykreślony został na podstawie rysunku PZT osadzonego w oprogramowaniu typu GIS, i obliczony na 66,196 arów, przy czym PWKZ uwzględnił w tym zakresie przestrzenie pomiędzy niektórymi z planowanych elementów zagospodarowania, licząc się z możliwością ich naruszenia w trakcie realizacji prac ziemnych, a także biorąc pod uwagę ruch sprzętu ciężkiego, który niezawodnie towarzyszyć będzie budowie. Celem precyzyjnego określenia zakresu badań archeologicznych, zwłaszcza na potrzeby ich przyszłego wykonawcy, w decyzji niniejszej wskazano ich obszar za pomocą współrzędnych geodezyjnych w układzie PL-2000, który zgodnie z § 15 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz.U. z 2012 r., poz. 1247 z późniejszymi zmianami), jest obowiązującym układem dla kartograficznych opracowań wielkoskalowych. Dla porządku należy zwrócić uwagę na fakt, iż decyzja niniejsza nie uwzględnia fragmentów inwestycji (zgodnie z PZT) położonych w części zachodniej; w pierwszej kolejności dlatego, że zlokalizowane są poza zakresem objętym wnioskiem (tj. poza zasięgiem działek nr 1235, 1338), ponadto stanowią obszary przekształcone (istniejąca droga asfaltowa oraz infrastruktura podziemna). Docelowa głębokość badań archeologicznych została wskazana odrębnie dla powierzchni wykopu oraz poszczególnych nawarstwień i obiektów archeologicznych. W przypadku powierzchni całego wykopu głębokość badań winna osiągnąć docelowy poziom stropu calca, tj. naturalnej warstwy geologicznej. Charakterystyka terenu (obszary wiejskie) pozwala bowiem założyć płytkie zaleganie nawarstwień i obiektów archeologicznych, w przeciwieństwie do obszarów miejskich, gdzie głębokość nawarstwień może sięgać do kilku metrów głębokości. Natomiast poszczególne nawarstwienia i obiekty archeologiczne jako integralne jednostki co do zasady winny podlegać — w miarę możliwości — pełnej eksploracji aż do poziomu ich styku z calcem, przy czym dotyczy to zarówno wymiaru horyzontalnego jak i wertykalnego. Pozostawienie niewyeksplorowanej jednostki stratygraficznej jest niedopuszczalne z kilku przyczyn, z których w pierwszej kolejności należy wymienić negatywny wpływ nacisku zrealizowanej inwestycji (zwłaszcza obiektów kubaturowych) na zalegające pod nią nawarstwienia i obiekty archeologiczne, co w szczególności może spowodować destrukcję zawartych w nich artefaktów. Należy liczyć się także z

możliwością naruszenia fragmentów pozostawionych w profilu nawarstwień i obiektów w toku dalszych prac budowlanych. Ponadto postawienie fragmentów nawarstwień i obiektów przy założeniu, że mogą być one przedmiotem ewentualnych przyszłych badań archeologicznych (o ile będą one kiedykolwiek możliwe do wykonania) stwarza ryzyko, że zostaną one rozpoznane przy przyjęciu innych założeń badawczych oraz dokumentacyjnych, a każda interpretacja jest w dużej mierze zależna od osoby prowadzącej badania archeologiczne. Należy mieć przy tym na uwadze fakt, iż badania archeologiczne również stanowią działania nieodwracalnie niszczące strukturę zabytku archeologicznego — w ich trakcie bowiem nawarstwienia i obiekty kulturowe są usuwane, a ślad po nich pozostaje już wyłącznie w sporządzonej dokumentacji archeologiczno-konserwatorskiej, stąd też wskazane jest aby każda z wydzielonych jednostek stratygraficznych podlegała jednorazowej eksploracji. Odrębną kwestią jest również to, że realizacja inwestycji spowoduje trwałą lub wieloletnią niedostępność terenu do badań archeologicznych, w szczególności w wymiarze wertykalnym (tj. w stosunku do fragmentów nawarstwień i obiektów pozostawionych poniżej poziomu posadowienia inwestycji). Decyzją niniejszą czyni się wyjątek dla sytuacji, w których nawarstwienia i obiekty wystąpią w profilach wykopu przy granicy nieruchomości objętych badaniami (z oczywistych przyczyn nie można bowiem wykroczyć badaniami archeologicznymi na obszar nieobjęty decyzją, tym bardziej jeśli stanowi przedmiot odrębnej własności), a także w sytuacjach stwierdzenia występowania nawarstwień lub obiektów o powierzchniach znacznie wykraczających poza granice wykopu, lub w przypadku stwierdzenia intensywnego zagęszczenia i nakładania się poszczególnych obiektów archeologicznych (wymagającego dokonywania kolejnych poszerzeń poza granice wykopu). Ze względu na uznaniowy i niemożliwy do przewidzenia z góry charakter takich sytuacji, ostateczna decyzja należyć będzie do wojewódzkiego konserwatora zabytków, w toku czynności kontrolnych. W decyzji niniejszej przewidziano również warunek eksploracji z 10-cio centymetrowym marginesem wokół nawarstwień i obiektów, co uzasadnione jest koniecznością uzyskania absolutnej pewności uchwycenia ich granic. Ponadto margines taki niezbędny jest w celach dokumentacyjnych. Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków wie bowiem z doświadczenia, że eksploracja nawarstwień i obiektów „na styk” odbija się negatywnie przede wszystkim na sporządzonej dokumentacji fotograficznej. Jak już wzmiankowano, badania archeologiczne są czynnością niepowtarzalną, stąd też niezwykle istotnym jest aby wykonana dokumentacja pozwalała na jak najwierniejsze odtworzenie zasięgu i struktury poszczególnych jednostek stratygraficznych. Ze względu na szerokopłaszczyznowy zakres inwestycji badania archeologiczne winny zostać wykonane w trybie ratowniczym — wyprzedającym. Badania takie co do zasady obejmują wszystkie czynności eksploracyjno-dokumentacyjne oraz zabezpieczenie i konserwację pozyskanych zabytków ruchomych.

Na prowadzenie badań archeologicznych należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w drodze odrębnej decyzji administracyjnej, na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 5 Ustawy o Ochronie Zabytków. Inwestor wybiera wykonawcę badań we własnym zakresie. Badania archeologiczne może prowadzić osoba, która posiada tytuł zawodowy magistra uzyskany po ukończeniu studiów wyższych na kierunku archeologia oraz odbyła co najmniej 12-miesięczną praktykę w zakresie tych badań, zgodnie z art. 37e cyt. Ustawy o Ochronie Zabytków. Warunkiem wydania pozwolenia na budowę winno być uprzednie wydanie pozwolenia na badania archeologiczne, w myśl art. 32 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 1333 z późniejszymi zmianami), zgodnie z którym *decyzja o pozwoleniu na budowę lub rozbiorke obiektu budowlanego może być wydana po uprzednim uzyskaniu przez inwestora, wymaganych przepisami szczególnymi, pozwoleń, uzgodnień lub opinii innych organów*; zaś warunkiem przystąpienia do dalszych prac budowlanych będzie dokonanie odbioru zakończonych badań archeologicznych i sporządzonej dokumentacji archeologiczno-konserwatorskiej. Elementy wniosku o wydanie pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych wraz z niezbędnymi załącznikami określa § 9 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r., poz. 81). Dokumentacja z badań archeologicznych musi spełniać wymogi określone w załączniku nr 2 do cyt. Rozporządzenia MKiDN, oraz w dokumencie programowym pt. „Wytyczne do prowadzenia badań archeologicznych, cz. 2 Badania inwazyjne lądowe” (Warszawa

2019), opracowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa i rekomendowanym zaleceniami Generalnego Konserwatora Zabytków z dnia 08.01.2020 r.

W związku z powyższym, na podstawie art. 31 ust. 2 Ustawy o Ochronie Zabytków, z którego wynika, że zakres i rodzaj niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji, orzeczono jak w sentencji.

POUCZENIE

1. Od decyzji niniejszej przysługuje stronom odwołanie do Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu za pośrednictwem tutejszego organu w terminie 14 dni od dnia doręczenia (art. 129 § 1 i § 2 KPA).
2. W trakcie biegu czternastodniowego terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję (PWKZ), składając oświadczenie o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna (art. 127a § 1 i 2 KPA).

Z up. Pomorskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków

Piotr Kłaniszewski
Kierownik Wydziału
ds. Zabytków Archeologicznych

Otrzymują strony postępowania:

1. Gmina Kosakowo, pełnomocnik: Sławomir Smyczyński
2. a/a SS

Stefan Staszewski, Inspektor Ochrony Zabytków, 07.06.2021 r. [...]

RPW/6049/2021 z dnia 14.04.2021 r.

Zwolniono z opłaty skarbowej na podstawie art. 7 pkt 3
ustawy z dnia 16.11.2006 o opłacie skarbowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 1546 z późniejszymi zmianami)